

רשימות משב"ח

באוניברסיטת טהרן. הוא מוסר „דרישת שלום“ טובה, שקולה, מדעית מהבקר „שלנו“ באיראן. הבקר מותאם מבחינת האקלים והתנגדות למחלות לתנאי ארצם והוא עדיף על כל גזע אחר. האוניברסיטה שלו העדיפה קניית 40 מבכירות משלנו על-פני מתנה של מבכירות מארץ אחרת. הד"ר מטהראן התרשם מאוד מאגודת „און“, והבחור מהדו נהנה ביותר דווקא משיחה על רגל אחת ברפת של חוקק, כאשר רכו הענף ועוד כמה רפתנים צעירים התאספו סביבנו ושאלו אותנו שאלות מביכות. יש חשיבות רבה לאירוח נאות של אנשים מסוג זה. איך נאמר? — שלח לחמך על פני המים!

„תאי רביצה לפרות חולבות“

קיבלתי את המחקר של המרכז לחקר בנייה כפריית על „תאי-רביצה לפרות חולבות“ — שהוא סיכום המעקב, המחקר וההכוונה שעשה מוסד זה, בסיוע מוסדות ומשקים שונים, במשך השנים האחרונות. הספר מתאר בהרחבה את התפתחותה של שיטת בנייה זו בעולם ואת התאמתה לצרכי הארץ מבחינת האקלים, מבחינת מידות גופה של הפרה הישראלית-פריזית ומבחינת מיקום התאים במערך המבנים הקיים. בספר עשרות תצלומים, תרשימים ושרטוטי בנייה מפורטים, והוא ספר-עזר חשוב לכל משק (משפחתי או שיתופי) המתעתד לבנות רפת חדשה, או הרוצה לשנות את הרפת הקיימת לשיטת בנייה זו.

אין המחקר קובע עמדה לגבי עדיפות שיטה זו על פני שיטות בנייה אחרות (כגון רפת גידרה). אף אינו נותן תשובה סופית על מספר שאלות יסודיות (כגון מספר התאים הדרושים, או החומר המתאים למשטח הרביצה). יש לברך את המרכז ואת פרופ' ע. ילן, העומד בראשו, על הסיכום הנאה של המחקר; ונאחל להם ולגן, שנקבל במהרה עבודה דומה גם על רפת הגידרה ומחקר השוואתי מהימן בין שיטות הבנייה השונות לפרות חולבות.

מאז הופעת הגליון הראשון של „משק הבקר והחלב“ (מכאן ואילך — משב"ח), לפני יותר מחמש-עשרה שנים — חיכיתי תמיד בציפיה להופעת כל גליון, קראתי בענין, מתחילתו ועד סופו, למדתי מדברים שפורסמו בו, והוברותיו סדורות בביתי — אחת לא נעדרת. החל מגליון מס' 9, בשנת 1955, גם שיתפתי עצמי, לעתים מזומנות, בכתיבה בעלון, ובשנתיים האחרונות אפילו פורסמו תצלומים משלי מעל דפיו. עכשיו התבקשתי מטעם התאחדות מגדלי בקר להצטרף אל מערכת משב"ח. נעניתי לבקשה זו ברצון, והיום השתתפתי לראשונה בישיבת המערכת. התבקשתי וקיבלתי על עצמי לרכז למענך, הקורא, את מדורי המידע (האינפורמציה) השו"ט, כדי לתת לך תיאור נאמן על הנעשה בענף הבקר על שלווחותיו, במשקים, באזורים ובמוסדות הרבים המטפלים בו.

אורחים מחו"ל

לשלושה ימים „הלבישו לי“ אורח מחו"ל, מר מאהר מהדו, הממונה על עדר של 120 חולבות, שתנובתו הממוצעת היא כ-2400 ליטר לשנה. יש מיתקן למילוי החלב לבקבוקים. ברפת וב-מספוא עובדים 40 פועלים, ותריסר ילדי בית-ספר משווקים את בקבוקי החלב לבתי הצרכנים. שכר עבודת פועל — כתמורה המתקבלת מ-שוה לויטרים חלב. הפרות, כתום תקופתן הפרו-דוקטיבית, מועברות ל„המתנה“ עד שהן מתות מוות טבעי (הרי לשחוט פרות אסור!). מספר הפרות בהדו כמספר התושבים. הפרות — פרות ורבות; התושבים — מתים מרעב.

הוא עצמו איש צעיר, שואל שאלות לענין, מתמצא בבכיות גידול בקר וניכר שזו לא רק חכמת ספרים מלומדה אלא ידיעה מתוך עשייה. כולו מלא התפעלות מרמת העדרים, מהביטוח הווטרינרי ההרדי, מהשיווק המאורגן, מהחקלאי המתקדם, מהאחידות בשיטות הטיפול וההזנה, מהארץ היפה. לאחד משלושת הימים צורף אלינו גם ד"ר טבאש, מרצה על גידול בעלי-חיים

טקס במרחביה

עד לפני שנים אחדות התלוננו כל העוסקים בענף הבקר על שבניגוד למקובל בארצות הבקר המפותחות — אין אצלנו תערוכות ותצוגות בקר. אולם עתה, זה שנים אחדות, מתקיימות גם בארץ תערוכות בקר, והן הפכו למסורת; שתי תערוכות בקר כל שנה במסגרת אגודת „און", ומפעם לפעם תערוכה מקומית במקום זה או אחר. כך לפני שנתיים היתה תצוגה בכפר-יחזקאל, לפני חצי שנה — באביגדור שבדרום, והיום — תערוכה מבריקה ומוכנה היטב בקיבוץ מרחביה, במסגרת הטקס השנתי של חלוקת פרסים למגדלי בקר מצטיינים.

התערוכות הן כבר מסורת, אך עם זאת יש התלבטויות לגבי צורתן, אופיין ותוכנן. כיום מוצגות הפרות לפני הציבור במשך כשעתיים, בשעות שלפני הצהריים. התבוננות מעמיקה ומכל הצדדים בבהמות אינה אפשרית בגלל הצפיפות, ומשום שבזמן המועט המוקצב לכך צריך כל אחד גם לשוחח עם חבריו מהמשקים הסמוכים, או „לברר בעיות" עם המדריך, או להזמין דבר-מה אצל הסוכן, וכמובן לשנות חלב, או קקאו, או מיץ (ואלה דברים חשובים וחיוניים). לשמוע נאומים וברכות והסברים — אפשר בשפע; אך לזה בוודאי שלאיש אין סבלנות. את הקטלוגים והחוברות, שהוכנו בקפידה ובהשקעת הרבה עבודה וכסף, אין זמן לקרוא במקום, ומכניסים אותם לכיס מתוך כוונה טובה לקרוא אותם בבית. ובכלל, כולם ממהרים לחזור לחליבת צהריים.

אולי יעיינו המארגנים והאחראים לתערוכות הבקר ברעיונות אחדים שצצו, במגמה לגוון אותן ולהפכן מאירוע מקצועי רציני וכבד לאירוע עממי, מבדר וחיוני? והרי הרעיונות:

א. לקיים את התערוכות רק, או גם, בשעות אחרי-הצהריים ולפנות-ערב. בשעות אלה יוכלו לבוא גם ילדי הרפתנים מכל הגילים וגם גשור תיהם (ובעליהם של הרפתניות). בשעות אלה לא צריכים לרוץ באמצע אל החליבה, ואז גם פחות חם.

ב. לשתף באירוע גם ענפים אחרים: בקר-

בשר, צאן ועזים, סוסים לרכיבה ולתחרויות (סוסים לעבודה — הרי כמעט שכבר אינם!), מספוא ופלחה.

ג. לשתף באירוע הרבה יותר חברות מסחריות, שיציגו את תוצרתן הקשורה לענף וגם ימכרו אותה במקום.

ד. לשתף באופן פעיל, או לפחות בתור קהל, את עשרות בתי-הספר החקלאיים ותלמידי המוסדות בקיבוצים.

ה. ליוזם הקמת דוכנים מסחריים, שבהם אפשר יהיה לקנות גלידה וקוקה-קולה ומסטיק וסנדוויץ', ו„תנובה" תקים דוכן למכירת חלב ותוצרת חלב, והמועצה ליצור ושיווק בשר תקים סטייקיה וימכרו עופות צלויים.

כל זה דורש מחשבה ויוזמה ושיתוף של הרבה גורמים בתכנון ובביצוע; אולם רק בדרך זו נוכל לשמור על המסורת שהחלה להיווצר ולהפוך את התצוגות לאירוע המוני, שיציג לפני ציבור גדול של בוקרים ושל בוקרים בעתיד את הישגי הענף — תוך הרחבת הדעת ושמחת יצירה.

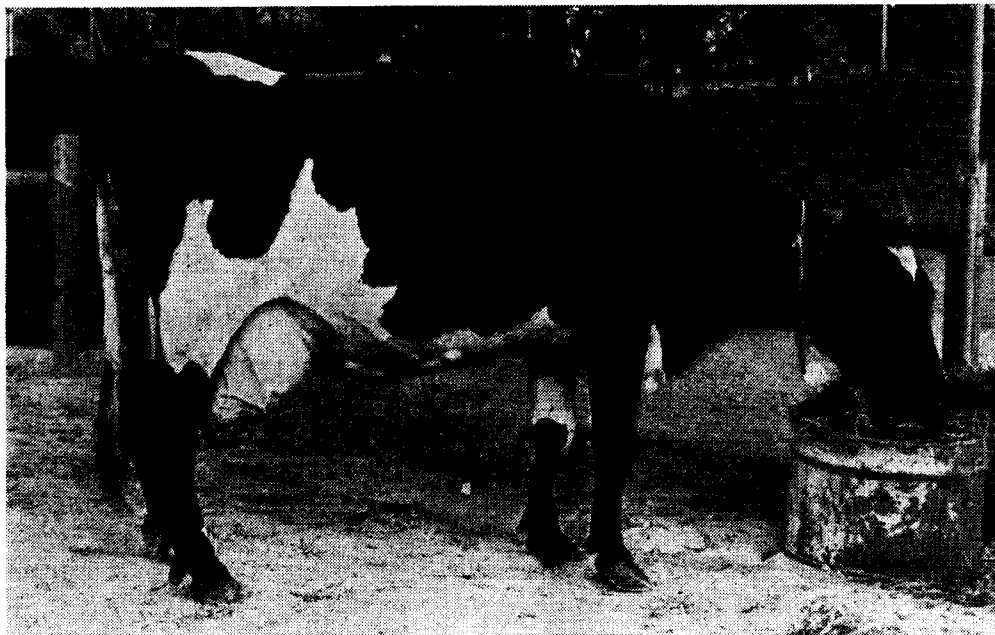
נחזור למרחביה. בתצוגת הפרות ראו מאות הרפתנים, שבאו מכל קצווי הארץ, 66 פרות נאות ומטופחות ונקיות למופת, בעלות תנובות חלב מרשימות, וכולן יפות-מראה. צוות השופטים המקצועי (ראובן בר-ענן, משה היימן, דני קלי) קבע את המצטיינת בכל אחת מארבע הקבוצות, ואלה הן:

(1) רונית בת עוזי — מקבוצת המבכירות.
(2) דינה בת דביר — מקבוצת הפרות לאחר תחלובה אחת.

(3) מזכרת בת דנדי — מקבוצת הפרות הבוגרות.

(4) חמד בת קישון — מקבוצת העתודות.
גם קהל הבוקרים השתתף בשיפוט, אך רק שיפוטו של ד"ר ריפין היה זהה עם זה של השופטים. לבאים חולק קטלוג ובו הסבר על הפרות המוצגות ו„ביוגרפיה" קצרה על רפת מרחביה.

טקס הענקת הפרסים, שהתקיים בחדר-האוכל הישן של הקיבוץ, נפתח בהצגת סידרת-שקופיות נחמדה מלווה בדברי הסבר מוקלטים על תולדות

הפרה האלופה כנרת מקיבוץ הזורע, שהגיעה לתנובת החיים הגדולה ביותר: 193,361 ק"ג חלב ב-4311 ימי חליבה.

הרי הם כתובים בחוברת המהודרת, שיצאה לאור מטעם כל המוסדות שתרמו את הפרסים ונערכה בידי אריה מנס, שכמו בכל שנה היה גם הפעם — „אשר על הטקס“, ועל כל מה שסביבו.

ערב פתיחת האסיפה הכללית של המ"ב
לא היה זה מאורע מלהיב, אף לא חוויה בלתי נשכחת. באסיפה הצריכה לקבוע את קווי הפעולה, לבחון את מצבו ולבחור את מוסדותיו של ענף שתפוקתו רבה מ-200 מיליון לירות — נוכחים רק עשרות אחדות של נציגים. ענף שרוב העובדים בו צעירים — רוב נציגיו קשי-שים. אזורים שלמים שבהם אלפי פרות מיוצגים על-ידי שניים-שלושה נציגים. ההכנות לאסיפה נעשו ביסודיות. חוברת הדו"ח נשלחה מראש לכל הנוגעים בדבר, ואפשר היה ללמוד את הבעיות שהעסיקו את ההתאחדות בשנים האחרונות. כל משתתף קיבל תיק נאה, עם עט-כדורי ובלוק כתיבה. שר-החקלאות הוזמן, ואף הסכים לבוא ולומר את דבריו.

בארבעה נושאים נגעו המברכים: (1) שיווק

רפת מרחביה ועל המתהווה בה היום. דברי ברכה השמיעו י. שוצברג מטעם המשק המארח, אשר בן-צבי מטעם התאחדות מגדלי בקר, ואוריאל לוי מטעם משרד החקלאות. הטקס הסתיים בהענקת ברכות, גביעים, תעודות והמחאות-כסף לבעלי הבקר המצטיין, ובדברי הסבר ותודה של מקבלי הפרסים.

ואלה הם חתני הפרסים בשנת תשכ"ז:

- הפר „בגתן" 1005 של השירות להורעה מלאכותית.
- עדר הבקר של קיבוץ מרחביה.
- עדר הבקר של משפחת בן-יהושע מבאר-טוביה.
- הפרה כנרת 262 מקיבוץ הזורע.
- הפרה אילה 10533 מקיבוץ שמרת.
- הפרה ברקת 672 של משפחת ש. אדלר מבוסתן-הגליל.
- הפרה מלגה 82 ממשק מסדה.
- יתר שבחי הבקר הזוכה בפרסים ובעליו —

שיוצאו. משלוחה שולית הוא נהפך לענף מישנה רב-חשיבות, שלקראתו צריך לכוון את ממשק הבקר. את ביקורת החלב, שהיא תנאי ליצוא, יש להחיל על יותר מאשר 40% מן הבקר, כפי שזה היום. יש לגסות שיטות זולות ובלתי שיגר-תיות לגידול עגלות, ויש להתאים את הממשק לרצון הקונים ולכוון את פעולות ההדרכה להג-ברת תודעת היצוא. והברכות הן להגדלת היצוא ממאות — לאלפים, ולאמצעות רבות ושונות — לטובת החקלאי, לתועלת משק הארץ ולתפארת מטפח הבקר הישראלי.

מחקר. ענף חשוב כענף הבקר לא יוכל להתקדם ללא מחקר בסיסי ויסודי בכל שלוחותיו. הברכות הן להגדלת ההקצבות למחקר, ולאיחוד המאמצים במסגרת ארגונית אחת, מכוונת בידי הנהלת הענף, ללא פיצול מיותר.

את הישיבה ניהל מזכיר ההתאחדות אורי יטבת ואת הברכות הביאו החברים יעקב וילן מטעם המרכז החקלאי, שלמה גל מטעם המועצה לייצור ושיווק חלב, ז. למדני מטעם המועצה לייצור ושיווק בשר, חיים שור מטעם המחלקה לייצור חלב של שה"מ, ורלינסקי מטעם, "תנובה" ושר החקלאות חיים גבתי (את דברי ברכתו — ראה בשער החוברת).

ערב הפתיחה הסתיים בטקס הענקת הפרס המסורתי לבוקר הוותיק, שתרם תרומה גדולה לקידום ענף הבקר בארץ. הפרס הוענק הפעם לח' פיימן מכפר יהושע. בירכו אותו מאיר פרקר ושמחה אסף, והוא הודה למברכיו במלים נרגשות. **אלי סמסון**

לשכת הדרכה בית-שאן

חלב; 2) ייצור בשר; 3) יצוא; 4) מחקר. שיווק חלב. "תנובה" הקימה מפעלים גדולים, והנהיגה שיטות חדשות לשיווק חלב ותוצרתו. 96% מהחלב משווקים בבקבוקים, התוצרת הני-גרת משווקת באריזה פלאסטית, ולעתיד מתכננים שיווק החלב באריזה "אספטי" של קרטונים. יחד עם זה מגיעה צריכת החלב השנתית ל-125 ליטר לנפש בלבד. הוצאות התיווך והמחלבות גדולות מאוד. וכמובן — המכסות האלה של ייצור החלב! אמנם הן מחויבות המציאות, אבל אילו אפשר היה להכפיל אותן! הפזמון המוכר על ההוצאות האפסיות לפרסומת של החלב — חוזר גם הוא. הברכות והמשאלות בנושא זה מופנות לצרכנים — שישתו יותר חלב; היצרנים ייצרו ככל הנדרש.

ייצור בשר. שני-שלישים מתצרוכת הבשר בארץ מספק יבוא הבשר הקפוא, והייצור המקומי — חלקו המכריע (80%—85%) הוא מעדר הבקר לחלב. בנושא זה הברכות חד-משמעיות: הגדילו את ייצור הבשר — יש לו שוק מובטח ויש לו מחיר מובטח, וגם מהעדר הסטאטי הנוכחי אפשר להגדיל את הייצור. זהו שטח נרחב לפעולות הדרכה והכוונה של כל העוסקים בכך. לפי מיטב המסורת מושמעות גם הברכה והמשאלה לאיחוד מהיר של ההתאחדות עם ארגון מגדלי בקר לבשר; אולם מן האבסורד הזה, של קיום שני ארגונים נפרדים, כנראה אין מנוס. את ההחלטות החגיגיות, המתקבלות בכל פעם מחדש, בשני הארגונים, אין מי שיגשים.

יצוא. מחזון של כמה, "משוגעים לדבר" היה היצוא לעובדה של מאות רבות של מבכירות

ידיעות ועשים

ואושר המשך פעולתו. הובעה משאלה להר-כיב בהקדם את אותן הוועדות שעדיין אינן פועלות.

● **מערכת "משק הבקר והחלב"** ממשיכה בפ-עולתה וצופה לקראת הוצאת חוברת ה-100. העורך, יעקב עצמון, נמצא עתה בביקור משפחתי בארה"ב. ממלא מקומו עתה, כמר-

● **האסיפה הכללית**, שהתקיימה ב-3—4 בספ-טמבר, בסתיימה כנהוג בקבלת החלטות וב-בחירת הנהלה. ההנהלה נתכנסה ובחרה מתוכה ועד-פועל, שחבריו הם: מאיר פרקר, אשר בן-צבי, שלמה דורי, ישראל פלביץ, אורי יטבת, אהרונוביץ. בישיבת ההנהלה נמסרו פרטים על הרכב ועדות ההתאחדות